

Старенький О. С.,
кандидат юридичних наук,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-4517-726X

Тарасенко О. С.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-3179-0143

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2021.1-2/65-78>

УДК 343.14

БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: НОВІ ПОГЛЯДИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. На підставі проведеного аналізу положень Законів України «Про Бюро економічної безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність», Кримінального процесуального кодексу України розглянуто організаційно-правові та процесуальні засади функціонування нового правоохоронного органу – Бюро економічної безпеки України, діяльність якого направлена на протидію кримінальним правопорушенням у сфері публічних фінансів.

Авторами статті поставлено за **метою** дослідити проблемні питання створення та функціонування Бюро економічної безпеки України, а також надати науково-обґрунтовані пропозиції щодо їх вирішення.

Розглянуто проблемні питання визначення підслідності окремих кримінальних правопорушень у сфері публічних фінансів за Бюро економічної безпеки України.

Виокремлено основні недоліки чинного законодавства України, що визначає порядок діяльності та функціонування Бюро економічної безпеки України, серед яких: відсутність у Кримінальному процесуальному кодексі України правил підслідності Бюро економічної безпеки України; несвоєчасна ліквідація Державної фіскальної служби України; неналежна правова основа для отримання первинної інформації щодо ознак кримінальних правопорушень (які є латентними та відповідно – беззаявочними); залишення поза межами правового регулювання правил фіксації результатів інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної роботи Бюро економічної безпеки України, порядку зберігання, обліку, використання та знищення інформації, отриманої в результаті здійснення інформаційно-аналітичної діяльності Бюро економічної безпеки України; недосконалість регламентації порядку взаємодії Бюро економічної безпеки України з державними фінансовими та правоохоронними органами під час отримання доступу до інформаційних ресурсів цих органів (та отримання відомостей іншим способом).

Визначені можливі шляхи удосконалення порядку діяльності та функціонування Бюро економічної безпеки України.

Ключові слова: Бюро економічної безпеки України; правоохоронний орган; інформаційно-аналітична діяльність; підслідність; доказ; досудове розслідування.

Постановка проблеми. Однією з причин низького економічного розвитку України як правової, незалежної та демократичної держави є відсутність в ній дієвої та збалансованої системи державних органів, які б належним чином забезпечували функціонування вітчизняної економічної безпеки.

На сьогодні, в Україні існує розгалужена система державних органів у сфері економічної безпеки, у тому числі правоохоронних органів, діяльність яких безпосередньо направлена на виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки (Національна поліція України, Національне антикорупційне бюро України, Служба безпеки України, податкова міліція Державної фіскальної служби) або опосередковано спрямована на забезпечення протидії кримінальним правопорушенням цієї категорії (Державна податкова служба України, Державна служба фінансового моніторингу України, Державна митна служба України, Державна аудиторська служба України), й у складі яких функціонують однакові структурні підрозділи, які наділені подібними за своєю правовою природою організаційними та процесуальними повноваженнями, що негативно позначається на ефективності виконання ними завдань щодо протидії правопорушенням у сфері економіки.

Проголошений євроінтеграційний курс державної політики зобов'язав Україну забезпечити належне функціонування всіх її інституцій у сфері економічної безпеки, що має гарантувати дотримання верховенства права, реалізації прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, їх ефективний захист. У зв'язку з цим Указом Президента України «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» від 08.11.2019

№ 837/2019¹ визначено необхідність забезпечення створення в установленому порядку та початку діяльності нового органу із запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки та фінансів, що консолідує відповідні функції податкової міліції, інших правоохоронних органів.

Необхідність створення нового органу фінансових розслідувань було також однією з рекомендацій міжнародної організації «Transparency International» у 2018–2020 роках щодо необхідності вжиття Україною заходів для забезпечення покращення своєї позиції в індексі сприйняття корупції, а також отримання макрофінансової підтримки від ЄС. Зокрема, 23.05.2020 між Україною та ЄС підписано угоду щодо отримання 1,2 млрд. євро макрофінансової допомоги від ЄС, відповідно до якої першим траншем Україні надано допомогу у сумі 600 млн. євро, а умовами для отримання другого траншу у сумі 600 млн. євро була поетапна ліквідація податкової поліції та створення нового органу фінансових розслідувань². У ході виконання домовленостей в Україні було створено Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ)³ як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави, прямо чи опосередковано заподіюють шкоду публічним інтересам у сфері фінансів.

Незважаючи на те, що БЕБ створено з метою розмежування сервісної та правоохоронної функцій фіскальних органів, оптимізації структури та чисельності органів, які протидіють кримінальним правопорушенням у сфері економіки, низка проблемних питань захисту фінансової системи України, усунення дублювання функцій серед державних органів, які за-

¹ Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави: Указ Президента України від 08.11.2019 № 837/2019 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2019#Text>> дата звернення 20.05.2021.

² Підписано угоду щодо отримання 1,2 млрд. євро макрофінансової допомоги від ЄС. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <<https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-pidpisav-ugodu-shchodo-otrimannya-12-mlrd-yevro-makrofinansovoyi-dopomogi-vid-yes>> дата звернення 20.05.2021.

³ Про утворення Бюро економічної безпеки України: постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 510 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/510-2021-%D0%BF#Text>> дата звернення 20.05.2021.

безпечують протидію правопорушенням у сфері публічних фінансів, залишилися не вирішеними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні проблемні питання забезпечення економічної безпеки держави досліджували у своїх наукових працях А.Ф. Волобуєв, С.І. Лекарь, В.В. Лисенко, В.І. Мельник, С.І. Ніколаюк, М.А. Погорецький, В.Д. Пчолкін, С.С. Чернявський та інші фахівці. Не дивлячись на те, що наукові розробки вказаних дослідників мають важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку науки кримінального процесуального права, адміністративного права та оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД), питання забезпечення функціонування БЕБ як новоствореного правоохоронного органу, покликаного протидіяти кримінальним правопорушенням у сфері публічних фінансів, є одним із малодосліджених в умовах реалізації Закону України «Про Бюро економічної безпеки України»¹.

У зв'язку з цим, **метою статті** є дослідження проблемних питань створення та функціонування БЕБ й надання науково-обґрунтованих пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження та його основні результати. Зміна стратегії держави щодо протидії кримінальним правопорушенням у сфері публічних фінансів обумовлена значною кількістю факторів, що є системоутворюючими для забезпечення економічної безпеки України. В умовах тоталітарного режиму, коли всі засоби виробництва належали державі, існування та функціонування правоохоронних органів за принципами тотального контролю, превалювання публічних інтересів над приватними було виправданим і логічним. Разом з тим, зміна політичного устрою, демократизація влади, приватизація, поява та швидкий розвиток суб'єктів господарювання приватної форми

власності (які наразі займають значно більший сегмент економіки, ніж державні підприємства) робить недоцільним функціонування правоохоронних органів у рамках застарілої неефективної системи. Все більш значна частина кримінальних правопорушень у сфері економіки вчинюється проти приватних суб'єктів господарювання, фінансових установ, у тому числі їх власними співробітниками, клієнтами або партнерами. Викриття більшості таких правопорушень забезпечується їх власними службами безпеки (і лише після цього, при необхідності, інформація передається до правоохоронних органів). Фактично держава «нав'язувала» приватним суб'єктам господарювання правоохоронний захист (що було однозначно контрпродуктивним для розвитку економіки), створюючи багатоаспектну проблему, адже: суб'єкти господарювання приватної форми власності приховували факти вчинення відносно них (або їх працівниками) кримінальних правопорушень, що обумовлювало подальше їх вчинення; частина суб'єктів господарювання обумовлювала значну кількість вчинюваних відносно них кримінальних правопорушень; необхідність виявлення та розслідування відповідних кримінальних правопорушень вимагало залучення значних зусиль правоохоронних органів, які фактично не забезпечували захист економічних інтересів держави, а протидіяли одиничним кримінальним правопорушенням; правоохоронні ресурси направлялися значною мірою на досягнення короткострокових тактичних цілей (правоохоронні органи не здійснювали стратегічне планування, не забезпечували системність протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки); за умови відсутності стратегічного планування правоохоронці використовували реактивний підхід (реакція на виникаючу проблему). З урахуванням зазначеного запропонована у Законі України «Про

¹ Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>> дата звернення 20.05.2021.

Бюро економічної безпеки України» модель протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки є більш ефективною та такою, що повинна зменшити правоохоронний тиск на платників податків, оскільки очікувано повинна призвести до більш ефективної діяльності правоохоронних органів у сфері формування й використання фінансових ресурсів держави та її економічної безпеки, і як наслідок, зменшити сегмент тіньового бізнесу в Україні та збільшити надходження податків і зборів до її бюджету, оптимізувати структуру і чисельність працівників правоохоронних органів.

Створення та ефективне функціонування нового правоохоронного органу повинно вирішити низку завдань: забезпечити більш сприятливе правове середовище для підприємницької діяльності шляхом переходу фіскальних органів від наглядово-каральної до сервісно-захисної функції; сприяти налагодженню партнерських відносин між бізнесом і контролюючими органами; оптимізувати ефективність дій правоохоронних органів щодо забезпечення економічної безпеки країни за рахунок їх інтенсивного, а не екстенсивного розвитку; підвищити позиції України в рейтингу легкості ведення бізнесу *Doing Business* (що складається експертами Світового банку) за рахунок зменшення тиску на бізнес (врегульовується трьома взаємозалежними підходами: внесенням змін до законів, що регламентують діяльність існуючих правоохоронних органів, з метою усунення дублюючих повноважень щодо протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки та ліквідації податкової міліції; визначенням виключної підслідності по зазначеним правопорушенням за БЕБ; аналітичним супроводженням правоохоронної діяльності).

Аналізуючи норми Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» та внесені зміни до інших нормативних актів, можна констатувати, що

частково всі ці завдання вирішені. Але реалізація зазначених норм висвітлює низку проблемних моментів, які дискутувалися науковцями та практиками під час обговорення та внесення поправок до проекту зазначених норм і які не знайшли свого послідовного відображення у вже діючому Законі України «Про Бюро економічної безпеки України», наявність яких може негативно позначитися на ефективності діяльності БЕБ, який має розпочати своє функціонування відповідно до прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про Бюро економічної безпеки України».

Одне з проблемних питань – це визначення чіткої підслідності для БЕБ. Єдиним нормативним актом, який на сьогодні визначає правила підслідності для органів досудового розслідування є Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України). Незважаючи на те, що Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» був прийнятий 28.02.2021, до цих пір Верховною Радою України не прийнято «Проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації окремих положень діяльності Бюро економічної безпеки України» від 25.08.2020 № 3959–1¹, яким, у тому числі, пропонується внести зміни до ст. 216 КПК України в частині визначення підслідності БЕБ. Варто зазначити, що положеннями зазначеного проекту передбачається суттєве розширення переліку кримінальних правопорушень, підслідних БЕБ, порівняно з Державною фіскальною службою України. Якщо Державна фіскальна служба України наразі розслідує всього 8 кримінальних правопорушень, то до підслідності БЕБ має перейти понад 20 кримінальних правопорушень, в основу якої покладено предметний та за зв'язком справ критерії визначення підслідності. Фактично БЕБ консолідує в своїй компетенції повноваження з розслідування всіх кримінальних правопорушень у сфе-

¹ Про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України: проект Закону України від 25.08.2020 № 3959–1 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69708> дата звернення 20.05.2021.

рі публічних фінансів, які на сьогодні розгалужено віднесені до підслідності Державної фіскальної служби України, Національної поліції України та Служби безпеки України.

Окрім того, підслідність БЕБ має також розширитися за рахунок криміналізації інших кримінальних правопорушень. Зокрема, на розгляді Верховної Ради України знаходиться «Проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів» від 23.04.2021 № 5420¹, яким уточняється редакція ст.ст. 201 (контрабанда), 201–1 (переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України) КК України та доповнюється КК України новими статтями 201–2 (контрабанда товарів), 201–3 (контрабанда підакцизних товарів), 201–4 (недостовірне декларування товарів), досудове розслідування яких здійснюватимуть слідчі Державної фіскальної служби України до початку функціонування Бюро економічної безпеки України. Варто зазначити, що реалізація відповідних положень може викликати суттєві труднощі, якщо БЕБ не розпочне свою діяльність, а Державна фіскальна служба України не буде ліквідована впродовж шести місяців, як це передбачено в прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про Бюро економічної безпеки України». У разі виникнення такої ситуації підслідність зазначених кримінальних правопорушень доведеться визначати за органами Національної поліції Укра-

їни. З метою недопущення її настання, необхідно внести зміни до вказаних законів України, відстрочивши ліквідацію Державної фіскальної служби України на декілька місяців або передбачити, що БЕБ розпочинає свою діяльність з моменту прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про ліквідацію Державної фіскальної служби України.

Варто зазначити, що кримінальні правопорушення у сфері економіки за своєю природою різноманітні, характер яких в силу інформаційного розвитку та технологічного прогресу достатньо динамічно змінюється і доповнюється новими способами їх вчинення. Практично всі вони вчинюються в комплексі, наприклад, підготовка до ухилення від оподаткування обумовлює підробку документів, а здобуті злочинним шляхом кошти в подальшому легалізуються тощо. До того ж, порушення податкового законодавства України, яке було віднесено до компетенції податкової міліції, становить тільки частину економічної злочинності. Такі види, як отримання монопольних надприбутків, порушення правил конкуренції, шахрайство, кіберзлочинність, порушення споживчих норм і стандартів, фальсифікація бухгалтерської звітності однаковою мірою важко віднести до підслідності як БЕБ, так і Служби безпеки України чи Національної поліції України тощо.

При цьому, зауважимо, що неможливо повністю ліквідувати економічну складову у компетенції будь-якого правоохоронного органу, оскільки більшість суб'єктів вчинення кримінальних правопорушень мають на меті отримання прибутку певним способом або забезпечення легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом (наприклад, легалізація коштів отриманих від продажу наркотичних засобів).

Слід звернути увагу й на те, що до компетенції Служби безпеки України

¹ Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів: проект Закону України від 23.04.2021 № 5420 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71756> дата звернення 20.05.2021.

відноситься протидія тероризму та забезпечення кібернетичної безпеки країни, а отже, неодмінно постає питання запобігання фінансуванню тероризму, використанню фінансових інструментів (банківської системи країни, яка функціонує з використанням електронних засобів) для вчинення зазначених кримінальних правопорушень, а це практично також є забезпеченням економічної безпеки держави, що вже йде у розрізі з запровадженою концепцією створення БЕБ.

Дещо інша ситуація з підрозділами Національної поліції України – значна частина кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності мають своїм предметом не державні фінанси (бюджетні кошти), а кошти громадян (або суб'єктів господарювання приватної форми власності). Під час підготовки до вчинення цих кримінальних правопорушень або приховування слідів вчинюються також низка службових кримінальних правопорушень. Водночас, видається неможливим визначити підслідність цих кримінальних правопорушень за БЕБ, оскільки їх предметом не є державні кошти, а отже, це не є компетенцією органу, який має забезпечувати економічну безпеку держави.

Основне завдання БЕБ полягає у забезпеченні економічної безпеки держави шляхом комплексної протидії кримінальним правопорушенням, предметом яких є публічні фінанси, а також тим кримінальним правопорушенням, які вчинюються у період підготовки та для маскування «фінансових» правопорушень. Тому, на нашу думку, під час визначення підслідності необхідно керуватися не переліком статей КК України, а саме предметом злочинного посягання (а також суб'єктом кримінального правопорушення) і передбачити вирішення підслідності (у спірних випадках) безпосередньо за прокурором (який є процесуальним

керівником досудового розслідування). Підслідність щодо розслідування економічних кримінальних правопорушень (не пов'язаних з публічними фінансами) повинна бути визначена за окремим підрозділом у Національній поліції України, а підслідність щодо розслідування кримінальних правопорушень, що пов'язані з національною безпекою, але вчинюються у економічній сфері з застосуванням економічних інструментів, повинна бути визначена за окремим підрозділом Служби безпеки України.

Такий підхід дозволить вирішити і ще одне проблемне питання, яке постійно виникає в діяльності правоохоронних органів, і потенційно виникне у діяльності БЕБ, оскільки відповідне підґрунтя вже «закладено» у Законі. Це питання, пов'язане з необхідністю отримання первинної інформації про ознаки кримінальних правопорушень, які є латентними та відповідно – беззаявочними. В.В. Карелін наводить приклад неефективної роботи податкових органів, вказуючи як причину суттєві корупційні ризики. Зокрема, відмічаючи, що у 2020 році було зареєстровано 910 кримінальних проваджень за фактом ухилення від сплати податків, а підозра була пред'явлена тільки у 52 з них, науковець робить висновок, що провадження з самого початку не переслідували мети розслідування реальних правопорушень, а натомість були засобом впливу на бізнес¹. На нашу думку, причина такої низької ефективності заключається в іншому – кримінальні правопорушення у сфері економіки виявляються та фіксуються за умови наявності економічних показників, кількісної інформації, яка зафіксована у певних офіційних документах. Зазначені документи, які у подальшому можуть бути визнані доказами у кримінальному провадженні, офіційно отримуються тільки у рамках кримінального провадження². Враховуючи зазначене,

¹ В.В. Карелін, Що до компетенції БЕБУ як суб'єкта запобігання кримінальним правопорушенням у сфері економічної діяльності (2021) 1 *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* 117.

² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 19.05.2021.

працівники податкової міліції, отримують первинні данні про ознаки вчиненого кримінального правопорушення у процесі проведення оперативного пошуку, а щоб підтвердити фактичні данні про його вчинення вимушені відкривати кримінальне провадження і вже в рамках досудового розслідування намагаються отримати докази (оскільки терміну на перевірку отриманої інформації Закон не визначає, а навпаки вимагає передавати матеріали до органів досудового розслідування невідкладно (ч. 3 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»¹). На нашу думку, така ж ситуація очікує і працівників БЕБ, оскільки вони також здійснюють оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування на підставі тих же вимог і тих же правових норм.

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 9 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» БЕБ здійснює інформаційно-аналітичну діяльність, у рамках якої здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу (п. 3 ч. 2). Крім цього, Законом вводяться нові поняття, пов'язані зі здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності, а саме: «аналіз ризиків – інформаційно-аналітична діяльність щодо оцінки загроз економічній безпеці у сфері економіки ступеню її вразливості та рівня негативного впливу на неї» (пп. 1 п. 1 ст. 2); «кримінальний аналіз – інформаційно-аналітична діяльність, спрямована на встановлення взаємозв'язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно з ними пов'язаними, їх оцінювання та інтерпретацію, прогнозування розвитку досліджуваних подій з метою їх використання для виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави» (п. п. 4 п. 1 ст. 2). Виникає суттєве за змістом питання – до якого виду правоохоронної діяльності відноситься

інформаційно-пошукова та аналітично-інформаційна робота, інформаційно-аналітична діяльність (кримінальний аналіз, аналіз ризиків)? Якщо до оперативно-розшукової діяльності, то зазначені положення Закону не дають змоги з достатньою чіткістю передбачити наслідки застосування наведених норм, оскільки Закон залишає поза межами правового регулювання питання про те, яким чином будуть фіксуватися заходи такої діяльності, який порядок зберігання, обліку, використання та знищення інформації, отриманої в результаті проведення цих заходів (відповідно до Закону інформаційно-пошукова та аналітично-інформаційна діяльність не має наслідком отримання кінцевого результату – наприклад, внесення відомостей в ЄРДР, та взагалі не передбачає конкретної мети здійснення відповідної діяльності). Положення Закону не розкривають суті та змісту зазначених заходів, тобто з одного боку – зазначені положення не дають змоги з достатньою чіткістю передбачити результати та способи використання інформації, отриманої під час застосування наведених норм, а з іншого – Закон передбачає фактично новий вид діяльності правоохоронного органу, яка не відноситься до оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування, та включає в себе здійснення комплексу заходів із пошуку, обробки, і використання великого обсягу інформації, в тому числі, персонального характеру, необмежених предметом і часом), що, відповідно, створює широку дискрецію повноважень працівників БЕБ в питаннях збору інформації та наслідків використання отриманої інформації під час виконання БЕБ своїх завдань.

На нашу думку, ці дії фактично є пошуковими заходами – тобто відносяться до оперативно-розшукової діяльності. У зв'язку з цим, ст. 8 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» повинна передбачати: «3. У разі виявлення

¹ Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>> дата звернення 20.05.2021.

ознак кримінального правопорушення підрозділ Бюро економічної безпеки України, який здійснює інформаційно-аналітичну діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного підрозділу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. У разі, якщо ознаки кримінального правопорушення виявлені під час проведення інформаційно-пошукових та/або інформаційно-аналітичних заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює інформаційно-аналітичну діяльність, повідомляє відповідний підрозділ досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак кримінального правопорушення, закінчує проведення інформаційно-пошукових та/або інформаційно-аналітичних заходів, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного підрозділу досудового розслідування».

У Законі декларується створення баз даних, надання доступу до інформаційних ресурсів інших державних органів. Проте, у положеннях Закону, які визначають завдання (ст. 4), повноваження (ст. ст. 8, 9), структуру БЕБ (ст. 12) відсутнє правове підґрунтя для ефективної інформаційно-аналітичної діяльності, спрямованої на пошук та виявлення ознак кримінальних правопорушень, у першу чергу, відстеження руху бюджетних коштів. Відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 8 Закону БЕБ: витребує та одержує у встановленому законом порядку від інших правоохоронних та державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій інформацію, необ-

хідну для виконання повноважень БЕБ України. Зазначено, що порядок доступу визначається відповідними міжвідомчими угодами (договорами), спільними наказами (розпорядженнями) та протоколами до них або в порядку електронної інформаційної взаємодії, якщо інше не передбачено законом. Так, новий орган матиме право отримувати певну інформацію у низки державних служб – у Державної служби фінансового моніторингу, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку тощо. Окрім того, БЕБ надається доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та баз державних органів. Але виникає проблема організаційно-правового характеру – зокрема, у базах даних Державної податкової служби України міститься інформація про всіх платників податків (і ще значні масиви інших даних, які надаються ними обов'язково) і за Законом ця інформація надається БЕБ у режимі прямого доступу. Але окрім цього Державна податкова служба України здійснює обробку цієї первинної інформації – тобто практично здійснює аналітичний пошук, у ході якого визначає суб'єктів господарювання, які знаходяться у групі ризику (різного ступеню) і на підставі цього приділяє їм підвищену увагу. Відповідна інформація може бути відсутня у базах даних у такому вигляді, і тому отримання БЕБ такої інформації, здійснюється вже на підставі письмового запиту. Так, Законом передбачається можливість обміну інформацією з обмеженим доступом, надання БЕБ безпосереднього доступу до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів і банків (баз) даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування (ч. 3 ст. 7), а також права отримувати інформацію, що відсутня в таких системах, реєстрах та базах даних, на підставі письмового запиту, який повинен містити: підстави направлення запиту, тобто на виконання якого завдання, передбаченого цим Законом, підготовле-

но запит; перелік інформації, що запитується; конкретний перелік документів, які пропонується надати (ч. 9 ст. 7).

Необхідно враховувати, що отримати такого роду інформацію неможливо за запитом поза межами кримінального провадження і це регламентується КПК України. Також отримання такої інформації передбачено Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», але обмеження, які встановлюються зазначеним Законом, суттєво нівелюють ефективність її використання. Тож виникає питання – в якості якого суб'єкта БЕБ повинно отримувати відповідну інформацію – як орган досудового розслідування чи як суб'єкт оперативно-розшукової діяльності¹. І в тому й іншому випадку реалізація цих прав потребує внесення відповідних змін до чинного законодавства України, що регламентує таку діяльність (Кримінальний процесуальний кодекс України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»)².

Складеться ситуація, при якій БЕБ має змогу отримати лише первинну інформацію, що підлягає аналітичній обробці (в тому числі і порівняння з тією інформацією, яка не надавалася), а така аналітична обробка потребує вже іншої інформації, яка може бути отримана за запитом. Тобто формально, порядок доступу визначається індивідуально кожним відомством (в якому отримується та обробляється така інформація) і по суті, отримання необхідної інформації залежатиме від згоди (доброї волі) відомства-розпорядника даних.

Основна проблема чітко простежується: для ефективної *інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної*

роботи (які є складовими *інформаційно-аналітичної діяльності*) необхідно отримувати прямий доступ до баз даних інших державних органів (в тому числі і до вже обробленої аналітичної інформації), та накопичувати інформацію (в якій можуть також міститися ознаки кримінальних правопорушень, що готуються, або вчинюються).

Науковці, які досліджували цю проблему, практично пропонують єдиний шлях її вирішення. Зокрема, О. Ніпіаліді, вивчаючи закордонний досвід, наводить приклади структури органів, які протидіють кримінальним правопорушенням у сфері державних фінансів, серед інших зазначаючи, що у США, у структурі Міністерства фінансів створені Служба внутрішніх доходів (з мережею підрозділів які здійснюють виявлення та розслідування фінансових злочинів) та Служба з боротьби з тероризмом і фінансової розвідки³ – тобто податковий орган, об'єднаний з аналогічною вітчизняній службі фінансового моніторингу (але на відміну від вітчизняної – з оперативними та слідчими функціями) та аналогічним вітчизняному підрозділу СБУ, який протидіє тероризму. Тобто, у США вважають за необхідне об'єднати ці функції у різних підрозділах, але в межах одного органу – Міністерства фінансів.

Л.А. Парфентій вважає, що БЕБ повинно підпорядковуватися Міністерству фінансів, що забезпечить цивільність органу, прямий доступ до інформації з банків даних тих органів (Державна податкова служба, Державна митна служба, Державна служба фінансового моніторингу, Державна казначейська служба), які координується Міністерством фінансів⁴.

¹ М.А. Погорецький, Підслідність і підсвідомість: проблеми теорії та практики. *Організаційно-правові питання реформування досудового слідства в Україні*: матеріали наук.-практ. конф. (Донецьк, 13 груд. 2002 р.) 103–106; М.А. Погорецький, Досудове слідство України: історія та сучасність (2002) 3 *Вісник Луганської акад. внутр. справ України ім. 10-річчя незалежності України* 216–227.

² М.А. Погорецький, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: проблеми застосування окремих положень (2001) 3 (26) *Вісник Акад. правових наук України* 205–213; М.А. Погорецький, Новели проекту нового КПК України і проблеми їх реалізації у правозастосовній діяльності (2012) 1 (27) *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)* 208–216.

³ О. Ніпіаліді, Перспективи створення служби фінансових розслідувань: українські реалії та зарубіжний досвід (2017) 3 (11) *Актуальні проблеми правознавства* 168–170.

⁴ Л.А. Парфентій, Правоохоронні органи у сфері економічної безпеки: реалії та перспективи (2020) 4 (79) *Право і безпека* 132.

На нашу думку, для здійснення якісної аналітичної роботи необхідно забезпечити постійний аналіз фінансової інформації, але не детективами, оскільки вони отримують таку інформацію в обмеженому вигляді, а саме – працівниками фінансових органів (вищезазначеними органами, що координуються Міністерством фінансів, Рахунковою палатою тощо), які мають відповідну компетенцію та доступ до масивів фінансової інформації, і відповідно мають можливість у процесі виконання інших своїх повноважень її аналізувати та надавати інформацію вже в обробленому вигляді до підрозділів БЕБ (у випадку виявлення ознак кримінального правопорушення). У свою чергу, у БЕБ повинен бути безперешкодний доступ до первинної інформації, що знаходиться у розпорядженні інших державних органів – незалежно від наявності кримінального провадження і це повинно бути прямо вказано у Законі (з метою проведення інформаційно-пошукової роботи).

Необхідно зазначити, що обмеження доступу до певних інформаційних банків (баз) даних та до інформації, що в них міститься, встановлюється законами та підзаконними нормативними актами, саме з огляду на можливість зловживань отриманою інформацією (в тому числі шляхом порушення прав громадян), а Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» в свою чергу не містить чіткого порядку доступу до інформації, яка міститься в них, зокрема, персональних даних осіб, тому: по-перше – запропонований у Законі спосіб отримання БЕБ інформації може спричинити неправомірне втручання у права осіб, інформація про яких буде отримана; а по-друге – Законом не обмежено повноваження щодо доступу до інформації у таких базах не лише необхідністю її отримання для здійснення визначених законом повноважень, а і за будь-якими іншими критеріями.

Тому, на нашу думку, необхідно не обмежувати штучно (шляхом ство-

рення додаткових перепон, бюрократичних механізмів у вигляді запитів) БЕБ в отриманні необхідної інформації, а навпаки вирішити це питання на більш глобальному рівні. Вбачається за доцільне визначити правову основу для доступу до таких баз, але встановити обмеження та контроль за подальшим обігом отриманої інформації (в тому числі персональних даних осіб). Для цього необхідно визначити безпосередньо у Законі, спосіб, яким чином будуть використовуватися результати інформаційно-аналітичної діяльності, порядок зберігання, обліку та знищення інформації, отриманої в процесі таких заходів, а саме: *«Стаття 9². Використання матеріалів інформаційно-пошукової та аналітично-інформаційної роботи.*

1. Матеріали інформаційно-пошукової та аналітично-інформаційної роботи використовуються:

1) як приводи та підстави для початку досудового розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави;

2) для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні, під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави;

3) для попередження, виявлення, припинення і розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави;

4) для взаємного інформування підрозділів Бюро економічної безпеки України та інших правоохоронних органів;

5) для інформування державних органів відповідно до їх компетенції.

2. Будь-які інші способи використання отриманої інформації, її зберігання та систематизація заборонена.

3. Одержані внаслідок проведення інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної роботи відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених за-

коном дій, розголошенню не підлягають. За розголошення цих відомостей працівники Бюро економічної безпеки України, а також особи, яким ці відомості були довірені у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки, підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством України».

Досліджуючи кримінально-процесуальних відносин на досудовому розслідуванні, М. А. Погорецький в низці своїх праць¹ обґрунтовано зазначає, що багато проблемних питань, які виникають між слідчими та оперативними працівниками при різних формах їх взаємодії, зокрема, при виконанні доручень слідчого оперативними працівниками про проведення слідчих та оперативно-розшукових заходів, при реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності у досудовому розслідуванні на різних його етапах, при використанні таких матеріалів у кримінальному процесуальному доказуванні тощо, мають бути усунуті при поєднанні функцій досудового розслідування і оперативно-розшукової діяльності в особі детектива, підрозділи яких, передбачені п. 3, ч. 2 ст. 38 КПК України. Проте, на наш погляд, ці питання потребують докладного наукового дослідження в умовах дії КПК України 2012 р. з огля-

ду на правозастосовну практику НАБУ та практику правоохоронних органів зарубіжних країн, де функціонують відповідні органи, що мають подібні функції з Бюро економічної безпеки України.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши положення вітчизняного законодавства, що регламентує діяльність БЕБ, нами виокремлено основні його недоліки: відсутність у Кримінальному процесуальному кодексі України правил підслідності Бюро економічної безпеки України; неналежна правова основа для отримання первинної інформації щодо ознак кримінальних правопорушень (які є латентними та відповідно – беззаявочними); залишення поза межами правового регулювання правил фіксації результатів інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної роботи Бюро економічної безпеки України, порядку зберігання, обліку, використання та знищення інформації, отриманої в результаті здійснення інформаційно-аналітичної діяльності Бюро економічної безпеки України; недосконалість регламентації порядку взаємодії Бюро економічної безпеки України з державними фінансовими та правоохоронними органами під час отримання доступу до інформаційних ресурсів цих органів

¹ М. А. Погорецький, Кримінально-процесуальні правовідносини слідчого з органом дізнання, начальником слідчого відділу та прокурором (автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Харків. Нац. юрид. акад. України, 1997) 17; М. А. Погорецький, Взаимодействие следователя и органа дознания в процессе расследования преступлений (2000) 1(13) *Весы Фемиды: науч.-практ. правовой журн.* 13–17; М. А. Погорецький, Проблеми взаємодії органів дізнання і досудового слідства (2002) 2 *Вісник Одеського ін-ту внутр. справ* 85–92; М. А. Погорецький, Підслідність і підвідомчість: проблеми теорії та практики. *Організаційно-правові питання реформування досудового слідства в Україні*: матеріали наук.-практ. конф. (Донецьк, 13 груд. 2002 р.) 103–106; М. А. Погорецький, Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія (Харків, Арсис ЛТД, 2002) 160; М. А. Погорецький, Межі доручень слідчого органу дізнання про проведення оперативно-розшукових заходів (2000) 9 *Право України* 47–49; М. А. Погорецький, Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному процесі: монографія (Київ, РВВ НА СБУ, 2004) 336; М. А. Погорецький, Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія (Харків, Арсис ЛТД, 2007) 576; М. А. Погорецький, М. Є. Шумило, Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в доказуванні у кримінальних справах: теоретичний та практичний аспекти (2001) 3 *Вісник Луганського ін-ту внутр. справ* 199–209; М. А. Погорецький, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: проблеми застосування окремих положень (2001) 3 (26) *Вісник Акад. правових наук України* 205–213; М. А. Погорецький, Оперативно-розшукова діяльність і кримінальний процес: проблеми взаємозв'язку: монографія у 2 ч. (Луганськ, Луганський держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка, 2008) 216; М. А. Погорецький, *Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні* (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 270–277; М. А. Погорецький, *Початок досудового розслідування: окремі проблемні питання* (2015) 1 *Вісник кримінального судочинства* 93–103; М. А. Погорецький, В. О. Гринюк, Визначення прокурором підслідності кримінального провадження (2016) 3 *Вісник кримінального судочинства* 60–68; М. А. Погорецький, О. С. Старенький, Повноваження слідчих органів Державного бюро розслідувань (2018) 1 *Вісник кримінального судочинства* 32–48.

(та отримання відомостей іншим способом), а також визначені можливі шляхи його удосконалення, реалізація яких за-

безпечить, на нашу думку, ефективну діяльність БЕБ щодо забезпечення національної економічної безпеки.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].
2. Pro nevidkladni zakhody z provedennia reform ta zmitsnennia derzhavy [On urgent measures to reform and strengthen the state]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 08.11.2019 № 837/2019 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2019#Text>> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].
3. Pro utvorennia Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [On the establishment of the Bureau of Economic Security of Ukraine]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.05.2021 № 510 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/510-2021-%D0%BF#Text>> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].
4. Pro vnesennia zmin do administratyvnoho ta kryminalnoho zakonodavstva shchodo zaprovadzhennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [On Amendments to Administrative and Criminal Legislation on Implementation of the Bureau of Economic Security of Ukraine]: Proekt Zakonu Ukrainy vid 25.08.2020 № 3959-1 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69708> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo kryminalizatsii kontrabandy tovariv ta pidaktsyznykh tovariv, a takozh nedostovirnoho deklaruvannia tovariv [On Amendments to the Criminal Code of Ukraine and the Criminal Procedure Code of Ukraine on Criminalization of Smuggling of Goods and Excisable Goods, as well as Inaccurate Declaration of Goods]: Proekt Zakonu Ukrainy vid 23.04.2021 № 5420 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71756> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].
6. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist [About operative-search activity]: Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 № 2135-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

7. Pohoretskyi M A, *Funktsionalne pryznachennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnomu protsesi* [Functional purpose of investigative activity in the criminal process] (Kharkiv, Ars LTD, 2007) 576 [in Ukrainian].
8. Pohoretskyi M A, *Problemy vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti v kryminalnomu protsesi* [Problems of using the materials of operational and investigative activities in the criminal process] (Kyiv, RVV NA SBU, 2004) 336 [in Ukrainian].
9. Pohoretskyi M A, *Operatyvno-rozshukova diialnist i kryminalnyi protses: problemyvzaiemozv'iazku u 2 ch.* Ch. 1 [Operative investigative activity and criminal process: problems of interconnection] (Luhansk, Luhanskyi derzh. un-t vnutr. sprav im. E. O. Didorenka, 2008) 216 [in Ukrainian].

ARTICLES

10. Karelin V V, Shcho do kompetentsii BEBU yak subiekta zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam u sferi ekonomichnoi diialnosti [As for the competence of the BES as a subject of prevention of criminal offenses in the field of economic activity] (2021) 1 *Aktualni problemy vitchyzniano i yurysprudentsii* 117 [in Ukrainian].
11. Nipialidi O, Perspektivy stvorennia sluzhby finansovykh rozsliduvan: ukraïnski realii ta zarubizhnyi dosvid [Prospects for establishing a financial investigation service: Ukrainian realities and foreign experience] (2017) 3 (11) *Aktualni problemy pravoznavstva* 168–170 [in Ukrainian].
12. Parfentii L A, Pravookhoronni orhany u sferi ekonomichnoi bezpeky: realii ta perspektyvy [Law enforcement agencies in the field of economic security: realities and prospects] 2020 4 (79) *Pravo i bezpeka* 132 [in Ukrainian].

13. Pohoretskyi M A, Vzaymodeistvye sledovatel'ia y orhana doznyaniia v protsesse rassledovaniia prestuplenii [Interaction of the investigator and the investigating body in the process of investigating the criminal] (2000) 1 (13) *Vest Femydu* 13–17 [in Ukrainian].
14. Pohoretskyi M A, Problemy vzaiemodii orhaniv diznannia i dosudovoho slidstva [Problems of the interaction of bodies of inquiry and pre-trial investigation] (2002) 2 *Visnyk Odeskoho in-tu vnutr. sprav* 85–92 [in Ukrainian].
15. Pohoretskyi M A, Mezhi doruchen slidchoho orhanu diznannia pro provedennia operatyvno-rozshukovykh zakhodiv [The limits of the mandate of the investigative body to inquire about the implementation of operational and search measures] 9 *Pravo Ukrainy* 47–49 [in Ukrainian].
16. Pohoretskyi M A, Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii: problemy provadzhennia ta vykorystannia rezul'tativ u dokazuvanni [Secret investigative (search) actions: problems of proceedings and use of results in evidence] (2013) 1 *Iurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav* 270–277 [in Ukrainian].
17. Pohoretskyi M A, Pochatok dosudovoho rozsliduvannia: okremi problemni pytannia [The beginning of the pre-trial investigation: certain problematic issues] (2015) 1 *Visnyk kryminalnogo sudochynstva* 93–103 [in Ukrainian].
18. Pohoretskyi M A, Hryniuk V O, Vyznachennia prokurorom pidslidnosti kryminalnogo provadzhennia [Determination by the prosecutor of the subjectivity of criminal proceedings] (2016) 3 *Visnyk kryminalnogo sudochynstva* 60–68 [in Ukrainian].
19. Pohoretskyi M A, Dosudove slidstvo Ukrainy: istoriia ta suchasnist [Pretrial investigation of Ukraine: history and modernity] (2002) 3 *Visnyk Luhanskoi akad. vnutr. sprav Ukrainy im. 10-richchia nezalezhnosti Ukrainy* 216–227 [in Ukrainian].
20. Pohoretskyi M A, Zakon Ukrainy Pro operatyvno-rozshukovu diialnist: problemy zastosuvannia okremykh polozhen [On operative investigative activity: problems of application of certain provisions] (2001) 3 (26) *Visnyk Akad. pravovykh nauk Ukrainy* 205–213 [in Ukrainian].
21. Pohoretskyi M A, Novely proektu novoho KPK Ukrainy i problemy yikh relatsii u pravozastosovni diialnosti [Amendments to the project of the new Criminal Procedure Code of Ukraine and the problems of their implementation in law enforcement activities] (2012) 1 (27) *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)* 208–216 [in Ukrainian].
22. Pohoretskyi M A, Shumylo M Ye, Problemy vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti v dokazuvanni u kryminalnykh spravakh: teoretychni ta praktychni aspekty [Problems of using materials of investigative activities in evidence in criminal cases: theoretical and practical aspects] (2001) 3 *Visnyk Luhanskoho in-tu vnutr. sprav* 199–209 [in Ukrainian].
23. Pohoretskyi M A, Starenkyi O S, Povnovazhennia slidchykh orhaniv Derzhavnogo biuro rozsliduvan [Powers of investigative bodies of the State Bureau of Investigation] (2018) 1 *Visnyk kryminalnogo sudochynstva* 32–48 [in Ukrainian].

CONFERENCE PAPERS

24. Pohoretskyi M A, Pidslidnist i pidsvidomchist: problem teorii ta praktyky. *Orhanizatsiino-pravovi pytannia reformuvannia dosudovoho slidstva v Ukraini: materialy nauk.– prakt. konf.* [Consistency and subconsciousness: problems of theory and practice. Organizational and legal issues of reforming pre-trial investigation in Ukraine: scientific and practical materials. conf.] (Donetsk, 13 hrud. 2002 r.) 103–106 [in Ukrainian].

DISSERTATIONS

25. Pohoretskyi M A, Kryminalno-protseusalni pravovidnosyny slidchoho z orhanom diznannia, nachalnym slidchoho viddilu ta prokurorom [Criminal-procedural legal relations of the investigator with the body of inquiry, the head of the investigative department and the prosecutor] (avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09. Kharkiv. Nats. yuryd. akad. Ukrainy, 1997) 17 [in Ukrainian].

WEBSITES

26. Pidpysano uhodu shchodo otrymannia 1,2 mlrd yevro makrofinansovoi dopomohy vid YeS [An agreement has been signed to receive 1.2 billion euros in macro-financial assistance from the EU]. Ofitsiinyi sait Kabinetu Ministriv Ukrainy <<https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-pidpisav-ugodu-shchodo-otrimannya-12-mlrd-yevro-makrofinansovoyi-dopomogi-vid-yes>> data zvernennia 20.05.2021 [in Ukrainian].

Starenkyi O.S.,

Ph.D in Law,

*Professor at the Department of Criminal Procedure
of the National Academy of Internal Affairs*

ORCID ID: 0000-0002-4517-726X

Tarasenko O.S.,

Ph.D in Law, Associate Professor,

*Associate Professor at the Department
of the Operational and Investigative
Activities of the National Academy of Internal Affairs*

ORCID ID: 0000-0002-3179-0143

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2021.1-2/65-78>

BUREAU OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE: NEW VIEWS ON ENSURING NATIONAL ECONOMIC SECURITY

Abstract. *Based on the analysis of the provisions of the Laws of Ukraine «On the Bureau of Economic Security of Ukraine», «On Operational and Investigative Activities», the Criminal Procedure Code of Ukraine there were considered organizational, legal and procedural principles of functioning of a new law enforcement body – the Bureau of Economic Security of Ukraine, which activity is aimed at combating criminal offenses in the field of public finance.*

The authors of the article aim is to investigate the problematic issues of the establishment and functioning of the Bureau of Economic Security of Ukraine, as well as to provide scientifically grounded proposals for their solution.

The problematic issues of determining the jurisdiction of certain criminal offenses in the field of public finance under the Bureau of Economic Security of Ukraine are considered.

The main shortcomings of the current legislation of Ukraine, which determines the order of operation and functioning of the Bureau of Economic Security of Ukraine, have been detached and include: the lack of rules of jurisdiction of the Bureau of Economic Security of Ukraine in the Criminal Procedure Code of Ukraine; inadequate legal basis for obtaining primary information on the signs of criminal offenses (which are latent and, accordingly, non-application); leaving outside the legal regulation of the rules of recording the results of information retrieval and information-analytical work of the Bureau of Economic Security of Ukraine, the procedure for storage, accounting, use and destruction of information obtained as a result of information-analytical activities of the Bureau of Economic Security of Ukraine; imperfection of regulation of the procedure of interaction of the Bureau of Economic Security of Ukraine with state financial and law enforcement bodies during access to information resources of these bodies (and obtaining information in another way).

Possible ways to improve the operation and functioning of the Bureau of Economic Security of Ukraine have been identified.

Key words: *Bureau of Economic Security of Ukraine; law enforcement agency; information and analytical activities; accountability; evidence; pre-trial investigation.*